

Det nasjonale publiseringsutvalget

Rapport for virksomheten 2022

Kort bakgrunn

Det nasjonale publiseringsutvalget (NPU) ble etablert i 2004 og organisatorisk lagt til Universitets- og høyskolerådet (UHR). UHR hadde på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet organisert arbeidet med å utvikle publiseringsindikatoren. Indikatoren ble beskrevet i UHR-rapporten [Vekt på forskning](#).

NPU har det faglige ansvaret for forvaltningen og videreutviklingen av indikatoren og rapporterte direkte til styret i UHR frem til og med 2020. Kunnskapsdepartementet overførte fra og med 2021 ansvaret for NPU til Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning (UNIT). Samtidig besluttet Kunnskapsdepartementet at sekretariatet fortsatt skulle ligge i UHR, dette var særlig begrunnet i ønsket om å kunne ivareta den faglige nærheten til UHRs fagstrategiske organer.

1. juli 2021 etablerte Kunnskapsdepartementet det nye Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) og NPU fikk tilhørighet her. Utvalget fikk samtidig et oppdatert [mandat](#) for sitt arbeid gitt av Kunnskapsdepartementet.

I mandatet heter det blant annet at utvalget rapporterer til HK-dir og årlig skal oversende en skriftlig rapport fra virksomheten. Rapporten skal gjøres tilgjengelig for alle på nettsidene til HK-dir. Her følger en skriftlig rapport fra utvalgets virksomhet i 2022.

Aktivitet i 2022

Utvalgets medlemmer i 2022

- Anne Kristine Børresen (leder)
- Tanja Storsul (representerer instituttsektor og er utvalgets nestleder)
- Torunn Berge (representerer de regionale helseforetakene)
- Mathilde Skoie (representerer humaniora)
- Siri Gloppen (representerer samfunnsvitenskap, inkludert utdanningsvitenskap og rettsvitenskap)
- Merete Vadla Madland (representerer MNT-fagene)
- Ellisiv Mathiesen (representerer medisin)
- Jacob Maliks (representerer forskning i profesjonsutdanningene)
- Finn Løvholt (representerer instituttsektoren)

Ny organisering av utvalgets arbeid

NPU har frem til 2019 hatt 4 årlige møter, men de tre siste årene har utvalget redusert dette antallet til 3 årlige møter. I år har vi hatt 4 møter, da det ble behov for et ekstraordinært møte i forbindelse med Hatlen-utvalgets rapport og høringsrunden som fulgte. Reduksjonen i antall møter i NPU er begrunnet med den kapasitetsutfordringen vi har fått etter opprettelsen av nasjonale fagområdebaserende underutvalg; NPU-Humaniora, NPU-Samfunnsfag, NPU-medisin og NPU-MNT. Dette er nye nasjonale møteplasser under NPU og disse møtes i snitt to ganger årlig. NPU-medisin har egen sekretær som følger sekretariatet som går på omgang mellom UiO, UiB, NTNU og UiT. Kostnaden ved sekretariatstøtten til dette utvalget tas direkte av vertsinstitusjonen og belastes ikke av NPUs budsjett, men selv om NPU-medisin har egen sekretær krever også dette utvalget betydelig oppfølging og deltakelse fra sekretariatet til NPU. Dette har vært særlig aktuelt i år da utvalget fikk

nytt sekretariat ved UiT. De tre andre utvalgene har ikke egen sekretær. Det betyr at planlegging og gjennomføring av deres møter organiseres direkte fra sekretariatet til NPU.

Samtidig ledes disse fire underutvalgene av representantene for humaniora, samfunnsvitenskap, medisin og MNT-fag i NPU. Disse fire representantene får dermed fem årlige møter i arbeidet med oppfølging av utvalgenes mandat. Instituttsektorens representant i NPU-MNT er også deres representant i NPU, slik at også denne representanten deltar i 5 årlige møter.

NPU vurderer den nye organisasjonen med underutvalg som vellykket. Den gir utvalgets arbeid og beslutninger økt legitimitet, og større nærhet til fagene i vurderingen av nivå 2. Organisasjonen gir fagområdene nasjonale møteplasser for å diskutere vitenskapelig publisering mer generelt og sekretariatet har brukt disse utvalgene for å løse tilstøtende oppgaver, som for eksempel i arbeidet med Nasjonal støtteordning av humanistiske og samfunnsvitenskapelige tidsskrifter (NÅHST), som skal opp til ny utlysning i 2023 eller da UHR-bibliotek ønsket å involvere forskerne i forslaget om å opprette en nasjonal publiseringsplattform. Under årets møter ble disse fire møteplassene også brukt til å diskutere forslaget fra Hatlen-utvalget om revisjon av dagens finansieringssystem og hvilke eventuelle konsekvenser dette kunne ha for arbeidet med publiseringsindikatoren. I høstens møter ble det videre diskutert hvordan utvalgets arbeid med å vurdere og evaluere tidsskrifter kunne ses i lys av den nye europeiske reformen [The Agreement on Reforming Research Assessment](#) og den norske [NOR-CAM – Veileder for vurdering av akademiske karriereløp](#). NOR-CAM har tatt med de rådene som Det nasjonale publiseringsutvalget har utarbeidet om bruk av bibliometri på individnivå og utvalget ser det som en prioritert oppgave i 2023 å begrunne fortsatt behov for å vurdere og evaluere tidsskrifter under disse reformene for forskerevaluering.

Den nye organiseringen har samtidig lagt et økt press på sekretariatets samlede ressurser (en 100 % stilling) og gitt økt møtebelastning for mange av medlemmene i NPU. Frem til nå har vi kun hatt økonomiske midler til å honorere for møtedeltakelse og dekke andre møtekostnader for aktiviteten i NPU-møtene, men det er et ønske om å også kunne dekke slike kostnader for underutvalgene. UHR vil derfor vurdere å legge frem forslag til slik utvidelse i fremtidige søknader til Kunnskapsdepartementet.

Samtidig vil vi ta med i beregningen at vi også får redusert enkelte kostnader sammenliknet med tidligere, da noen av møtene som før var fysiske, kommer til å bli gjennomført digitalt.

Utvidelse av utvalgets arbeidsutvalg

Sekretariatet i UHR har vært avhengig av å avklare løpende oppgaver med NPUs arbeidsutvalg. Frem til 2020 har arbeidsutvalget bestått av utvalgets leder, utvalgets rådgiver og utvalgets sekretær. Fra 2021 ble arbeidsutvalget utvidet med en nestleder Tanja Storsul, som også representerer instituttsektoren i utvalget. Hun er en del av arbeidsutvalget sammen med utvalgets leder Anne Kristine Børresen, rådgiver Gunnar Sivertsen og sekretær Vidar Røeggen.

Møtevirksomhet

Utvalgets løpende oppgaver utføres i all hovedsak av sekretariatet i UHR, men for at sekretariatet skal være i stand til å løse oppgavene, trengs løpende faglige avklaringer. Slike avklaringer gjøres enten direkte med arbeidsutvalget eller gjennom de faglige møteplassene utvalget har organisert. Disse møteplassene er:

- NPU-AU – møtes ved behov (ikke en fastlagt møteplan)
- NPU-AU - møter sekretariatet i Kanalregisteret 3 ganger årlig og gjennomgår nye forslag til Kanalregisteret, bekymringsmeldinger, klagesaker og kandidater til nivå x.
- NPU – Det nasjonale publiseringsutvalget møtes tre ganger årlig, der de to første møtene er digitale og siste møte (nivå 2-møtet) er fysisk.
- NPU-Medisin – møtes to ganger årlig, digitalt møte på våren og fysisk møte på høsten (nivå 2).
- NPU-Humaniora – møtes i forbindelse med enhetsmøtet i UHR-humaniora på våren og i forbindelse med nominering til nivå 2 på høsten.
- NPU-Samfunnsfag - møtes i forbindelse med enhetsmøtet i UHR-samfunnsfag på våren og i forbindelse med nominering til nivå 2 på høsten.
- NPU-MNT - møtes i forbindelse med enhetsmøtet i UHR-MNT på våren og i forbindelse med nominering til nivå 2 på høsten.

NPU-arbeidsutvalget, herunder møter med Kanalregisteret om godkjenning av nivå 1

Arbeidsutvalget møtes ved behov og har ikke en fastlagt møteplan. Det er i all hovedsak sekretariatet som tar initiativ til møtene når saker behøver avklaring som ikke kan vente til neste møte i NPU. Arbeidsutvalget møtes også i forkant av møter i NPU for å planlegge disse og møtes eller ved behov. I 2022 ble det gjennomført fire digitale AU-møter. I tillegg har sekretær løpende dialog med leder og rådgiver for faglige avklaringer. Det føres ikke referater fra AU-møtene. Formelle vedtak fattes i NPU-møtene.

Ut over dette har arbeidsutvalget tre årlige møter med Kanalregisteret om godkjenning av nye publiseringskanaler. Sekretariatet i Kanalregisteret forbereder sakene og vedtakene fra møtene publiseres på Kanalregisterets sider. De siste tre årene har vi behandlet i gjennomsnitt ca. 1600 forslag per år. Vedtakene fra sakene som ble behandlet i 2022 kan leses her:

<https://kanalregister.hkdir.no/publiseringskanaler/VedtakNiva1>

NPU

Det har vært gjennomført fire møter i Det nasjonale publiseringsutvalget i 2022, der det ble satt opp ett ekstraordinært møte i forbindelse med høring på Hatlen-utvalgets forslag. De tre første møtene ble gjennomført digitalt mens det siste var et fysisk møte. Møtene fant sted 16. mars, 4. mai, 16. september og 2. desember. Møtene er dokumentert gjennom referater som er gjort offentlig tilgjengelig gjennom nettstedet til publiseringsindikatoren og kan leses her:

<https://npi.hkdir.no/organisering/npu/referat?id=1109>

Nominering til nivå 2

Dette er hovedoppgaven til utvalget. Det har vært gjennomført et større arbeid med omlegging av faginnndeling i MNT området i 2022, som innebærer en reduksjon i antall lister fra 20 til 10. Dette arbeidet innebærer at kun 3 av 10 nye fagfelt deltok i årets nominering, da de øvrige ikke hadde fått oppnevnt nye medlemmer til komiteen i tide til å delta i nomineringen. Se mer under MNT. Ansvaret for å nominere er lagt til nasjonale fagorgan der slike finnes og der vi mangler nasjonale arenaer er det etablert egne publiseringskomiteer i samarbeid med UHRs fagstrategiske organer, de regionale helseforetakene og Forskningsinstituttene Fellesarena (FFA). Disse inviteres årlig til å gjennomgå sine kanaler på nivå 2 og eventuelt foreslå justeringer i disse. Alle fagfelt benytter nettløsningen til publiseringsindikatoren for å sende inn endringsforslag. Forslagene behandles i første omgang av de

nasjonale fagområdeutvalgene for humaniora, samfunnsvitenskap, medisin og MNT og det fattes endelig vedtak på årets siste møte i NPU, som i 2022 fant sted 2. desember. Les mer om nominering til nivå 2 her: <https://npi.hkdir.no/informasjon#nomineringkommende>

Endelige vedtak gjøres tilgjengelig på fagfeltets sider under fanen «nominering».

Nivå x

Den store saken for utvalget i 2021 var etableringen av ordningen med nivå x. Nå ved utgangen av 2022 er erfaringen med ordningen god. Nivå x virker som en effektiv løsning for å aktivisere forskersamfunnet i vurderingen av tidsskrifter hvor vi er i tvil om kvaliteten. Ordningen innebærer også en mer aktiv bruk av fagkomiteene, der nye kandidater løpende avklares med dem før de legges ut og til slutt før vi fatter endelig vedtak.

Etablering av et uavhengig forskningsprosjekt – Endringer i publiseringslandsskapet og konsekvenser for publiseringsindikatoren

Som vi rapporterte om i 2021 har NPU organisert et eget forskningsprosjekt som har som formål å studere endringene i publiseringslandsskapet og konsekvenser for publiseringsindikatoren. Se mer under sak 22/22 i referatet fra 16. september og sak 22/31 fra møtet 2. desember 2022. Endelig rapport vil bli publisert 1 kvartal 2023.

Opprydding på nivå 1

I 2022 har dette vært en særskilt satsning. Se omtale av prosjektet i referat fra Det nasjonale publiseringsutvalget møte fra 16. mars 2022, sak 22/08. Alle komiteer har fått tilsendt lister over tidsskrifter som omfattes av ryddejobben og blitt bedt om å ta stilling til om de fortsatt skal være på nivå 1 eller tas ut av listen. Grovt sett er dette tidsskrifter som ikke har mottatt publikasjoner fra Norge siste fem år, som ikke er indeksert i DOAJ, Scopus eller WoS. Til sammen har vi bedt komiteene om å vurdere over 5000 publiseringskanaler som i dag er godkjent og de fikk frist til 1. november med å svare ut denne jobben. Det har generelt vært stor oppslutting om dette tiltaket og sekretariatet vil slutføre arbeidet i 2023.

Andre bidrag fra NPU i 2022

- Sustainability er ute av listen over godkjente tidsskrifter: <https://khrono.no/sustainability-er-ute-av-listen-over-godkjente-tidsskrifter/689358>
- Hva kan vi lære av Finland: <https://khrono.no/publiseringsindikatoren-og-hva-vi-kan-laere-av-finland/679994>
- Konsekvenser av å avvike publiseringsindikatoren: <https://khrono.no/konsekvenser-av-a-avvikle-publiseringsindikatoren/660849>

NPU-Medisin

Professor Ellisiv B. Mathiesen (UiT) har overtatt lederskapet i Det nasjonale publiseringsutvalget for medisin etter professor Torbjørn Omland (UiO), som har ledet dette utvalget de siste fem årene. I 2022 har det vært gjennomført ett arbeidsmøte mellom nytt sekretariat på våren, der opplæring og overføring av oppgaver stod sentralt. Det nye sekretariatet fikk også i oppgave å ta i bruk utvalgets nye mandat, som blant annet hadde skissert nye prosedyrer for oppnevning av medlemmer til komiteene i medisin. Høsten 2022 ble konsentrert rundt oppgaven å få på plass nye medlemmer og gjennomføre arbeidet med nominering. 8. desember ble det avholdt et hybrid møte i utvalget, der

alle nomineringsforslag ble gjennomgått. [Utvalget har en egen side](#) på nettstedet til publiseringsindikatoren hvor referat fra møtene legges ut.

NPU-Humaniora

Det nasjonale publiseringsutvalget for humaniora har vært ledet av professor Mathilde Skoie siden 2019. Utvalget har etablert en arbeidsform med to årlige møter, der vårens møte prioriterer aktuelle saker og høstmøtet prioriterer nominering til nivå 2.

I 2022 har NPU-Humaniora arrangert tre møter, hvorav ett møte var felles med NPU-Samfunnsfag og der tema var bokpublisering i forbindelse med Norges forskningsråds arbeid med retningslinjer for åpen publisering av vitenskapelige bøker. Norges Forskningsråd brukte disse to utvalgene for å få innspill til disse retningslinjene, som kan leses her:

<https://www.forskningsradet.no/forskningspolitikk-strategi/apen-forskning/publikasjoner/>

Utvalget har en egen side på nettsidene til indikatoren hvor også referatene fra møtene legges åpent ut. Se her: <https://npi.hkdir.no/organisering/fagorgan?id=1143>

NPU-Samfunnsfag

Det nasjonale publiseringsutvalget for samfunnsfag har vært ledet av professor Siri Gloppen, prodekan for forskning ved samfunnsvitenskapelig fakultet, UiB.

I flere av de samfunnsvitenskapelige fagfeltene utgjør instituttsektoren en betydelig andel av publiseringen. Det nasjonale publiseringsutvalget har vedtatt at instituttsektoren skal være representert i fagfelt der instituttsektoren utgjør over 20 % av publiseringen i faget. Direktør ved Prio, Henrik Urdal, representerer instituttsektoren i dette utvalget. Det har vært gjennomført tre møter i utvalget i 2022, der det første møtet ble initiert for å ta stilling til tidsskriftet *Sustainability* som godkjent publiseringskanal, etter at tidsskriftet hadde vært på listen over nivå x tidsskrifter en stund. Det andre møte var fellesmøte med humaniora som omtales over og til slutt høstens møte der utvalget behandlet innleverte nomineringsforslag.

Utvalget har en egen side på nettsidene til indikatoren hvor også referatene fra møtene legges åpent ut. Se her: <https://npi.hkdir.no/organisering/fagorgan?id=1146>

NPU-MNT

Det nasjonale publiseringsutvalget i MNT har i 2022 vært ledet av prorektor for forskning ved UiS, Merete Vadla Madland. Det har vært stor aktivitet i dette utvalget i 2022, da en arbeidsgruppe nedsatt av utvalget har utarbeidet et forslag til ny faginndelingen under MNT området. Se sak 22/02 fra møte den 15. februar 2022. Det ble holdt et innspillsmøte med alle komiteene i MNT-fagene 15. mars, der disse fikk anledning til å gi innspill til ny organisering. Til slutt ble forslaget lagt frem for enhetsmøte i UHR-MNT 18. mai 2022, hvor det ble vedtatt. Deretter startet arbeidet med å oppnevne medlemmer til de 10 nye fagfeltene under MNT, som er som følger:

1. Biovitenskap
2. Elektrofag
3. Energi
4. Fysikk
5. Geovitenskap

6. IKT
7. Kjemi og materialteknologi
8. Konstruksjonsfag
9. Matematikk
10. Tverrfaglig teknologi

Merk ellers at disse 10 fagfeltene er identiske med UHRs inndeling i nasjonale fagorganer i MNT-området og at disse fagorganene nå har fått i oppgave å oppnevne representanter til hver sin komite. Det nasjonale publiseringsutvalget har vedtatt at instituttsektor skal være representert der andelen av publiseringen i fagfeltet fra denne sektoren overstiger 20 %. Det er derfor oppnevnt representanter fra instituttsektoren i alle fagfelt, bortsett fra i gruppene til IKT, matematikk, og fysikk.

Ved årets nominering hadde kun matematikk, konstruksjonsfag og biovitenskap operative komiteer, og disse ble derfor invitert til å delta i nomineringsarbeidet. De resterende blir med fra og med 2023.

Det ble gjennomført et kort møte mellom leder av NPU-MNT og arbeidsutvalget i Det nasjonale publiseringsutvalget 15. november hvor forslagene fra disse tre fagfeltene ble gjennomgått. I samme møte vedtok vi å videreføre de øvrige listene uten endringer, i påvente av nye operative komiteer.

Når komiteene i de 10 nye fagfeltene er oppnevnt skal det også oppnevnes nye representanter til NPU-MNT. Utvalget kommer fortsatt til å bli ledet av Merete Vadla Madland, men de øvrige medlemmene skiftes ut etter 5 år. Utvalget har en egen side på nettsidene til indikatoren hvor også referatene fra møtene legges åpent ut. Se her: <https://npi.hkdir.no/organisering/fagorgan?id=1128>

Andre møter

Ut over disse møtene har sekretariatet deltatt på en lang rekke møter med fagorgan og publiseringskomiteer som har behov for løpende opplæring og innføring i publiseringsindikatoren etter hvert som medlemmer skiftes ut med nye.

Administrativt

UHR mottar bevilgning direkte fra Kunnskapsdepartementet til driften av utvalget. Utvalgets medlemmer honoreres etter statens satser for møtedeltagelse i råd og utvalg. UHR inngår oppdragsavtale med NIFU om støtte for rådgivningstjenester i tilknytning til utvalgets oppgaver. Avtalen tilsvarer 3 månedesverk fra rådgiver.

UHR rapporterer regnskap for bruk av mottatte midler direkte til Kunnskapsdepartementet i tråd med deres frister for å rapportere.

*Anne Kristine Børresen, leder
Vidar Røeggen, sekretær
Oslo, 14. desember 2022*